

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih 17-danjih ob **torkih, četrčkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece 3.— 4.50
za pol leta 6.— 9.—
za vse leto 12.— 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v **Trstu** po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Reklampisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so prose poštne.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Narod mora imeti idealov.

III.

Jasno in lepimi vzgledi iz zgodovine raznih kulturnih narodov dokazal nam je francoski pisatelj, da narod ne mora napredovati in se razvijati brez idealov. Narod mora stremiti po nečem višjem, oddaljenem, ki ga vabi dalje in dalje; ki ga krepi, da ne obnemore v dnevih stiske, in ki ga jači v borbah proti neprijateljem. Materijalna blaginja je seveda med glavnimi podlagami obstanka narodov. Jedna glavnih, gotovo, toda je d i n a n e. Kakor posamičniku tako treba tudi narodu moralne opore, ob kateri se more naslanjati posebno v takih časih, ko se mu je — vsled kateregabisodi vzroka — jela rušiti ona druga glavna podlaga, materijalna blagostanje. Ako v takih časih, ko je narod osiromašil ali po svoji ali po krivdi drugih, nima ideje, ki bi mu utrjala vero v samega sebe, v boljše bodočnost, vere v take spremembe odnošajev, ki mu prinesejo jasnejih dni: tedaj mora obnemoti sredi svoje poti —, odpove se svoji individualnosti in pridruži se onemu zavestnejemu tujcu, ki mu prvi pride nasproti.

Tudi novejša zgodovina našega malega naroda slovenskega ima dokazov, kako neizogibna potreba je, da se goje in negujejo idealji. Uprav v naši okolici imamo dovelj svarilnega vzgleda, kako grozno se maščuje greh, ako prvaki niso gojili in v pravem času utrdili višjo idejo — zvezdovodnico Le oni, ki pozna zgodovino tržaške okolice iz zadnjih treh desetletij, more presoditi, kolik usoden greh je bil, da naši okoličani niso bili pripravljani na dogodke, ki so jih zalotili v letu 1869. Toda o tem v drugem članku, kajti zabeležiti nam je popred dvoje v tem pogledu važnih izjav iz našega slovenskega novinstva.

PODLISTEK.

17

Karanfil s pesnikovega groba.

Hrvatski epikal Avg. Lenca; poslovenil Cvetko.
Gospodinja, dobrega očesa, opazovala nas je smeje, in enkrat mi je rekla:

„Nisem mislila, da je na Hrvatskem toliko žveplen; hudi Albert se je pohrvatil“. Jaz sem prav dobro razumel to metaforo kljubu minolemu zrelostnemu izpitu — in se prav pošteno sramoval; pa ta diplomatski opomin ni spametoval ni mene ni Alberta. Nekdaj sva sedela v tako meglenem in liričnem položaju eno in tri četrt ure od Kranja, kraj ceste, eden nasproti drugemu, spuščajoča molče dim iz svojih smotk. Dim se je izvijal zmiraj jače in gosteje, znak silne, rastoče strasti. V tem trenutku se je prikazala vrhu griča, pod katerim sva sedela, neka zares čudna podoba, prihajaje plesnik korakom navzdol. Bil je človek, visok, suh kakor kolec v vinogradu. Imel je na sebi prekratke, črno in belo kockaste hlače, črn frak še precej lep, kateri pa ni bil nikakor primeren njegovemu stasu, rumene brezpetnike na nogah, zelo umazano srajco brez telovnika, rudečo, ženjalno zvezano ovratnico, prašen, plešast cilindar na levem ušesu in majhno, v moder robec zavito culico pod desno pazduho. Midva sva se čudila tej nenavadnej prikazni temveč, ker je bilo suho, koščeno lice popolnoma obrito. V črtah človeka se ni kazala niti najmanjša karakteristika; bil je prava zagonetka. Privihana dolnja ustnica je kazala ne-

Jedno nam je donesla „Südsteierische Post“ in te smo se razveselili, drugo pa „Slov. Narod“ in te — se nismo razveselili. Imamo-li danes Slovenci kako višjo idejo, ki bi nekako posvečala stremljenja naroda? Imamo-li koji ideal, ki bi se nam kazal v daljnji bodočnosti kakor svečano koronanje našega dela in truda, kakor sijajno izvršenje naših naporov in borb za svojo bodočnost? Imamo-li tako višjo idejo, ki bi prešinjala in spajala ves narod? N i m a m o j e ! Ali smo jo kedaj imeli? Da, imeli smo jo in to še v ne posebno daljnji minulosti. Imeli smo tako idejo, in negovali smo jo v zaprtih sobanah in pod milim nebom; in našem navdušenju, našim pojavam plemenitega idealizma in našim prisegam je bila priča vsa božja stvarnica: v nemali smo se za velik cilj, dasi dobro vedoči, da ga ne dosežemo v dogledni bodočnosti — za združenje vseh Slovencev v jedno upravno skupino. Zjedinjena „Slovenija“ je bil naš ideal. A ta svoj ideal smo zakopali in s tem smo izgubili kompas, ki je nekako urejeval vso borbo in vse gibanje v narodu.

Posledice temu so znane in — žalostne.

Nočemo razgrinjati tu te temne slike, morda porečemo o tem, ko nam bode govoriti o omenjeni izjavi v „Slovenskem Narodu“.

Za danes beležimo raje svoje zadoščenje na izjavi v mariborskem listu, ker jo morda smemo smatrati znakom — oh, kako rad verjame človek v to, česar si želi! — da se je vsaj eden del naše javnosti jel vračati k samemu sebi, k svojim — idealom, onim idealom, ki so dali inicijativo za naše narodno preporajanje, za naše ustajenje.

Da, tu imamo pred seboj črno na belem v štajerskem listu: rešitev Slovencev je v njih zjedinjenju! Ali ni v tej izjavi izra-

koliko cezarske samosvesti, a obočeni očesi bili ste znak bolesti, katera se zove „delirium tremens“, ali pa znamenje one navdušenosti, o kateri se pravi: „Bog je v nas, kateri nas togoti in greje“. Dolgo časa sva mislila, v kateri red sesalcev bi uvrstila to nenavadno osebo, ter nazadnje sva se složila, da je to član poštenega krojaškega stanu, katerega preganja „nemila osoda“. A ker sva bila posvetna človeka in častilca vsake osebe svobode, nisva hotela biti radovedna, niti se mešati v žandarske stvari, kateri smejo vsakega človeka na cesti vprašati za potni list. Zatorej postala sva nekoliko časa, misleča, da pojde morebitni vitez igle in konca mimo naju, kakor oblak preko neba. A prevarila sva se. Človek v kockastih hlačah je bil zelo agresivne naravi. Prišedši do naju se je vstavil, je stavil kakor kak „maitre de plaisir“ (ravnatelj zabave) desno nogo pred levo, snel klobuk, vzdignil obrvi, zasopihal dva-trikrat v zrak in se poklonil na desno in levo, iz česar sva posnela, da potuje tod „incognito“ kak „clown“ družbe jezdecev. A tudi takrat sva se varala. Človek je pregovoril, gledaje pred-se, v nemškem jeziku: „Naš vek je zavora umetnosti, uti figura docet (kakor podoba kaže). Jaz, visoko spoštovano občinstvo, ne letim na hipogriфу (konj pesnikov) v vilinski svet, kakor pravi Wieland, ampak per pedes apostolorum (peš), glejte tako“ in pri teh besedah je vrgel človek dostojanstvenim prezirom levi čevlji od sebe. „Dà, moja gospoda, vi me vprašate vso pravico, kdo sem. Čujte in jokajte. Jaz sem Karl Moor, Fiesko, Markiz Poza, Egmont,

ženo pripoznanje dosedanje slovenske zmote? Ali ne znači ista povračanje k ukupni viši ideji?

Južnoštajerski list se bavi s predstoječimi volitvami v deželni zbor in z nami v soglasju se izjavlja za abstinenco; omenja krivice, ki jih povzročajo štajerskim Slovincem ljubi njih sodeželani nemške narodnosti; beleži, kako skromne so zahteve prvih, posebno ako jih vsporejamo z zahtevami tirolskih Italijanov in političsko kakovostjo istih in slednjič prihaja do vprašanja, kako rešiti to štajersko vprašanje, ki je del slovenskega vprašanja? In glej, kar hkratu ima pred seboj — naš ideal.

Toda čujmo:

Ponosni mogočnjaki v Gradcu — tako piše „Südsteierische Post“ — naj bi pomislili, da stavijo v nevarnost obstoj štajerske dežele s svojo narodno prenapetostjo, h kateri jih ne sili nikaka potreba, marveč njihova ošabnost. Spodnještajersko vprašanje je namreč samo jeden del slovenskega vprašanja. Politični položaj Slovenstva je tako žalosten, da je neobhodno potreben zdravila, ako nočejo, da bi se ne razvijal kakor mrtev del na državnem telesu. Slovenci so prideleni osmim, ali ako se ne oziramo na Ogersko in Italijo, šestim pokrajinam in so v petih pokrajinah obsojeni v manjšino in popolno politično nemoč. Kmalu napoči in mora napočiti čas, ko bomo Slovenci, še trje čuteči položaj, ki nam preti narodni pogin, želeli doseči zjedinjenje med seboj, katero jedino nam pomore do rešitve in se pokažejo te zahteve tako elementarno silo, da kakor nič odleti lesena ograja sedanjih južnih deželnih meja. To gibanje za zjedinjenje bi bilo morda že sedaj intenzivnejše, ako bi je bolj pazno zasledovali vodje kranjskih Slovencev. Te nekdanje tako popularne zahteve po zjedinjenju so opustili v svoji

mlinarsko dete Konrad et caetera et caetera. Se-li spominjate besed: „O prokleta komentatorska dōba!“ „Sire, dajte svobodo misli.“ Znete li to?“ In pri tem se je obrnil človek na peti. „Umetnost! Ha! ha! Fraza! Jaz sem umetnik. Po Tržiču, Radovljici, Celju se razlega moja slava, celo v Gradcu sem zaslovel v ulogi sluga. A zdaj? Ne vprašajte me! Bomba je padla v naše društvo. Razleteli smo se; mene je vrgla osoda sem na cesto. „Biti ali ne biti, to se vpraša“, pravi slavni Hamlet, a jaz nimam niti groša. Odgovorite vi na vprašanje danskega princa. Vidim, da ste plemeniti, a jaz se imenujem Artur Feldmann. Imamo-li še kaj povedati? Oh zakaj ni še prisijalo sem soluce prosvete? Apolon? (Rimski bog prosvete). Kje si? Ah Apolon! Kako je to, da prihaja on med to kranjsko bagazo? Je-li vredno, da gazi koturn (visoki čevlji grških igralcev) to barbarsko zemljo, kjer ne govoré ljudje v Schillerjevem jeziku, ampak lajejo kakor psi?“ „Dragotin Moor“ podajal nama je svoj plešasti cilindar pred nos, da nama je zbežala desnica nehoté v žep po groš, katerega ni bilo v Arturovej torbi. Olimpijski posmeh se je pojavil na licu glumca, ko je zapazil v klobuku dvoje desetice, katerima sva dodala še vsak po jedno smotko. „Fiesko“ si je nataknil cilindar, je pobral levi čevlji in pristopivši k meni je rekel ljubko: „Gospod moj, dajte mi malo ognja!“ Zapalil je, in, dotaknivši se ponosno klobuka, je rekel: „Čast mi je, priporočati se gospodi.“ Potem je odskakljal pevaje napev iz Roberta: „Pusta goljufija vam je zlato“, in zgubil se je v gozdu. (Pride še.)

brezbriznosti in se zadovoljujejo s kranjsko ježelo in upanjem, da se jim vsaj ta ne odvzame nikdar. Tu pa varajo sami sebe. Sicer se na Kranjskem še lahko zabavajo z bratskim preprirom, dokler branijo in čuvajo meje goriški, koroški in štajerski Slovenci. Ako pa konečno opeša moč teh bojevnikov, tedaj bode prodiralo na Kranjsko iz severa nemštvo in od zahoda italijanstvo in pretilo osrčju slovenskega naroda. — Nada je, da se tudi na Kranjskem oglase možje, ki spoznajo to nevarnost in ki podajo politiki slovenskega naroda popolno drugačno smer.

Z odstranitvijo notranjega boja se ponove zopet z združenimi močmi in novo navdušenostjo — zahteva za zjedinenje. Tu ni ravno treba misliti na narodno omejeno pokrajino „Slovenijo“, katero bi bilo težko doseči v zgodovinsko in konservativno urejeni Avstriji, vendar pa se mora doseči skupno slovensko administrativno ozemlje z glavnim mestom Ljubljana.

Čim bolj prezirajo sedaj graški mogočnjaki opravičene narodne zahteve Slovencev, s tem večjo intenzivnostjo se bode delalo z nasprotne strani za uresničenje te točke načrta in to gotovo le na račun današnjega glavnega mesta Gradec.

Upajmo, da dobimo kmalu vlado, ki uporabi močni in junaški slovenski narod za temeljni steber in trdnjavski nasip proti jugozahodu in ki sama in radevolje povspeši zjedinenje Slovencev.

Med tem pa zbirajmo svoje moči, združujmo se in ne cepimo močij v ugonobujočem medsebojnem boju!

Tako bōdi, kakor želi spodnještajerski list! Tako bōdi, in v to pomozi dobri in pravični Bog!

Opomin in svarilen vzgled.

Kaj je človek brez moralne opore? Bilka v močvirju, kojo pripogiblje najrahljeji vetrič na vse strani. Ako pa popihne količkaj ostreji vetrič, bilka se pripogiblje prav do močvirnatih tal zlomi se, in kmalu leži zlomljena in pogažena v blatu, v močvirju. Tako je vedno z jedno nogo v pogubi oni, ki se ne zaveda živo, kaj se sme in kaj se ne sme; kaj je prav in kaj ni prav. Taki ljudje, ki nimajo trdnega značaja in kojim ni utrjeno moralno čutstvovanje, se le redkokedaj srečno rešijo iz viharjev življenja, iz nevarnosti, ki preže nanje od vseh strani, iz skušnjav, ki liki mamljive sirene zvabljujejo človeka na kriva pota.

Taka šibka bilka je tudi narod, ako si ni umel vzgojiti značajeve, kojim je mogel poveriti brez skrbi svojo bodočnost in skrb za svojo duševno in gmotno blaginjo. Ker je narod le ukupna svota posamičnikov, mora biti zbranih v njem v primerni meri onih lepih lastnosti, koje potrebuje posamičnik, da se vdrži na površji in da se ohrani zdravega na duši v vibri tega življenja in v kritičnih časih. Narod je zdrav, ako ima v sebi dovoljno število morale, npravnosti. Narod more napredovati in si utrjati svojo bodočnost le tedaj, ako je oprl svoje javno življenje na zakone morale. Kajti ni zadosti, da je vsaki posamičnik poštenjak in značajnik v svojem zasebnem življenju, ampak zakone morale more spoštovati tudi tedaj, kadar nastopa v javnem političkem življenju, bodisi kakor zaupnik in odposlanec svojih sorojakov, bodisi kakor volilec, bodisi izvrševatelj kojega drugega političkega prava. Tudi političko življenje mora imeti svojo moralo in onemu, ki nastopa na javnem političkem odru, morajo biti vedno pred očmi zakoni političke morale. Ti zakoni so nam predčrtali jasne in vsakomur vidne meje, koje ni smeti prekoračiti tudi v najljutejih borbah. A ti zakoni so urejeni po načelu: ne stori tudi najhujšemu nasprotniku, kar bi ti sam občutil kakor hudo krivico, ako bi to isto on tebi storil. Borba je neizogibna v političkem in javnem življenju, toda sredstva v teh borbah morajo vsikdar odgovarjati zakonom morale. Teh zakonov ni smeti kršiti, tudi ko bi vsled tega imela trpeti korist stranke, koji pripadamo slučajno. —

Osobit pojav javnega in političkega življenja so razne volitve. Volitve so imenitno državljansko pravo, volitve so najvažnejši čin v izvrševanju državljskih pravic. Volitve so v konstitucionalnih državah orožje in ščit državljana. Z volilnim listkom v roki izjavlja isti svoje menenje

in se udeležuje javne uprave: o volitvah v osrednji parlament državne uprave, o volitvah v občinski zastop občinske uprave. Jedno in drugo je važno za nas vseh, ker tu in tam gre za našo ukupno blaginjo.

Gori smo rekli, da je narod ukupno število posamičnikov, javno menenje torej vsota menenj posamičnikov. Ker pa je že taka človeška urav, da ne bodo nikdar vsi ljudje istih misli in enakih nazorov, možno je le relativno govoriti o splošnem javnem menenju. To je: javnim menenjem smatrati je to, v kar se odloči večina skupine. To velja osobito za volitve. Volitve morajo biti čisti izraz tega javnega menenja; a da postanejo res tak čisti izraz, je neizogibni pogoj ta, da se vrše svobodno brez fizičnega in moralnega pritiska. In uprav zato, ker je važnost volitev velikanska, ker se na volišču določa smér in tek javnim stvarem, ker je torej čistost volitev prvi pogoj zdravim odnošajem, je zakonodajalec, poleg zakonov vesti in morale, ustvaril še posebne zakone v prepreeenje pačenja volitev. Kazenski zakon zabranjuje in ostro prepoveduje vporabo vsakega takega sredstva, katero bi utegnilo nagniti volilca, da voli drugače, nego bi volil ob popolnoma svobodni volji. Naš kazenski zakon določa precej ostre kazni za take zlorabe. Prav tako: korupcija o volitvah je najgusniji izrastek strankarskih bojev. Zločinec je oni, ki ponareja javne papirje? Ali je manje zločinstvo, ako ponarejamo in falzifikujemo javno menenje? A vsaka volitev, ki se je izvršila ob pritisku, bodisi fizičnem ali moralnem, znači falzifikacijo javnega menenja ali javne volje in ako bi postale take volitve splošni običaj in pravilo, zaiti bi morala javna uprava na pota, nasprotna javni in splošni blaginji. Po takem moramo biti le hvaležni zakonodajcu, da je raztegnil kazenski zakon tudi na falzifikacijo javnega menenja potom volitev. Okvir dopuščene agitacije je tako širok, da lahko vsakdo dela za svojo stvar in si pridobiva somišljenikov, da res ne treba za pošteno stvar nezakonitih sredstev.

Žal, da se tudi v nas množe taki slučaji, ko ljudje o volitvah v svoji strasti prekoračajo določene meje. O Istri niti ne govorimo, kjer italijanska stranka uprav neguje volilsko korupcijo kakor posebno vzvišeno institucijo, ali žal, da se je tudi drugod v slovenskih krajih jela širiti taka demoralizacija.

Tako je nedavno temu volilška korupcija dovedla večo družbo s Krasa na zatožno klop. Mi nočemo metati kamenja v te siromake, kojih večina morda niti slutila ni, da je grešila, ko je kupovala in prodajala volilne glase. In Bog je naša priča, da nas tudi škodoželje ne sili v to — večina obtožencev namreč ni bila v našem taboru o zadnjih deželnozborskih volitvah na Goriškem —, da se spominjamo danes one kazenske razprave; ampak mi opozarjamo naše ljudstvo na ono razpravo in na razmerno ostre kazni, ki so jih prejeli toliko oni, ki so dajali, kakor tudi oni, ki so prejeli mali denar, le s tem plemenitom namenom, da nevedne ljudi obvarujemo škode, nesreče in žalosti, in pa da pripomoremo po svoji dolžnosti do čistih volitev in resničnemu javnemu menenju do veljave — da pripomoremo do splošnega uveljavljenja javne in političke morale! Čudno se sučejo stvari med Slovenci v noveji dōbi; vse preveč je prevladala strast, ki slepi vid in mori zavest o tem, kar je pravo in ni pravo, kar je in kar ni dopuščeno v politički borbi.

Zapomnite si torej na vseh straneh, zapomnite si še posebno vi rojaki naši po tržaški okolic in po Istri — kjer je videti še posebnih vzgledov doslej nekaznovane volilške korupcije — da mora v zapor oni, ki falzifikuje volitve! In kažnjiva sta oba: oni, ki zavaja, in oni, ki se je dal zavesti.

Žalostna usoda nedavno temu obsojenih Kraševcev bodi Vam v opomin in svarilen vzgled, da ni smeti ni kupovati, ni prodajati volilnih glasov. Mnogokoji slučaj volilške korupcije je ostal nekažnjen do sedaj; ali sedaj se je vzdramila pozornost na take stvari in kupčija z glasovi bode nevarnejša od due dne.

Kdor se hoče obvarovati škode, naj si le zapomni ta naš opomin!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 27. avgusta 1896.

Ruski car na Dunaju. Danes je zbrana na Dunaju malone vsa cesarska rodbina za vsprejem carske dvojice ruske. Po sijajno odičenih ulicah vrve množice in „N. Fr. Presse“ povdarja, da v vseh krogih dobro pojmiyo velikansko važnost tega sestanka avstrijskega in ruskega vladarja.

Iz dunajskih listov posnemamo:

Vsi hōteli in gostilne so prenapolnjene. Med tujci je posebno mnogo Rusov. Kar je odličnega, se je povrnilo z letovišč na Dunaj, — Dunaj je zopet na Dunaju.

Včeraj se je zbralo na Schmelzi vojaštvo, ki pride na parado carju v čast.

Le škoda, da je včerajšnja huda ura, ki je razsajala na Dunaju, pokvarila mnogo dekoracij.

Izjava patra Stojalovskega Stojalovski je mož, ki z vso brezobzirnostjo izjavlja svoje političko mišljenje. Mož je bil trn v peti soseben poljski zlahti. Radi svoje odkritosti in brezobzirnosti prebil je marsikojo urico v — temnicah. Te dni pa ga je zadelo najhujše: ekskomuniciran je, izobčen iz Cerkve. A tudi ob tem hudem udarcu ni zgubil svoje hladnosti. Pravi, da je bil način razglasenja ekskomunikacije nezakonit, ker ni podpisal iste ni papež ni kardinal, ampak le nepoznani mladi člen kongregacije, Marcini. Vse postopanje da se protivi kanoniškemu pravu. Papež da ni bil dobro obveščen vsled intrig. Stojalovski da je pripravljen preklicati, samo naj se mu pove kaj. V Rim pa ne pride, ker ne bi ga pustili pred papeža. Pač pa da objavi odprto pismo do papeža v vseh jezikih, v katerem bode povdarjal svojo udanost in svoje socialno prepričanje. Slednjič izjavlja Stojalovski, da bode i nadalje izdaval časopise ter se hoče boriti proti političkemu uplivu galiških škofov ter zaključuje: Cerkve mora biti moralna, a ne politička inštitucija!

Da se pa že v naprej izognemo vsakemu morebitnemu podtikanju, treba povdariti, da smo te izjave Stojalovskega priobčili le po dolžnosti kronistov.

Slavnosti 200letne črnogorske dinastije so torej vendar le odložene, ker v Parizu še niso dogotovili spomenika, ki se postavi na Lovčenu. Tudi prostorov ni še dovolj pripravljenih za obilico gostov.

Položaj na Kreti. Včeraj o Kreti ni došlo nego jedno samo poročilo iz Aten. Isto se glasi: Generalni gubernier je obustavil nadaljnje zbiranje turških vojakov v Kandiji, ker odpošlje vojake na one kraje, kjer so bili poslednji izgredi, da napravijo mir in red. (Z bajoneti? Stavec.)

Gonja na Italijane v Braziliji. Te dni bili so v mestu San Paolo in po družih krajih Brazilije veliki izgredi proti tam bivajočim Italijanom. Vzroka tem izgredom iskati je, kakor po drugih krajih, v konkurenciji, ki jo delajo italijanski delavci domačinom. Privatna poročila, došla iz Brazilije preko Londona v Rim, govore celo o ubitih in ranjenih. Minole sobote zbralo se je v San Paulu okolu 300 tujakov, ki so med klicanjem „Doli z Italijo!“ sežgali italijansko trobojnico. Istega večera poskusilo je kakih 200 Italijanov prirediti protidemonstracijo, toda konjištvo jih je razgnalo. V glavnem gledališču je italijanska družba Emanuel priredila predstavo v prid talijanski bolnišnici. Med predstavo udrlo je na stotine Braziljancev v gledališče, ki so pričeli streljati na Italijane in udrihati s palicami po njih. Govori se, da je bilo o tem napadu 10 ubitih in 48 ranjenih.

Londonski „Times“ javlja o tej gonji iz Rio de Janeira:

Zastopnik Italije je zahteval od braziljanske vlade zadoščanja zaradi oskrunenja italijanske zastave. Diplomatiški odnošaji med Italijo in Brazilijo so zelo napeti.

Rimski vladni „Don Chisciotte“ izjavlja, da je položenje v Braziliji glede Italije in Italijanov silno ozbiljno. Italijanska vlada je odredila, da odplovi par vojnih ladij v Brazilijo v zaščito Italijanov in v podpiranje protesta, kojega italijanska vlada prijavi vladi zaveznih držav braziljanskih. Vlada je osvedočena, nadaljuje službeni list, da mora odrediti energičnih korakov v varstvo Italijanov, koje napadajo in preganjajo povsodi, skoro kakor da napadalci slušajo na dano jim povelje. (Kdo pa je kriv na teh napadih,

kdo izživa domačine po vseh državah vsega sveta? Uredn.)

Italijanski kralj se vrne vsled teh dogodkov danes v Rim. Vlada je odredila, da odplovite v Brazilijo vojni ladiji „Cristoforo Colombo“ in „Piemonte“. Pripomni je, da živi v Braziliji kakih 500.000 Italijanov.

Različne vesti.

† **Francé Leban**, veleposestnik, lastnik zlatega križca za zasluge, bivši mnogoletni župan v Črničah, je umrl dne 26. t. m. v 75. letu svoje starosti. Pokojnik je bil vrl narodnjak in vedno steber narodni stvari. Na šempaškem taboru, pred 28 leti, se je potezal tudi za narodne pravice z besedo in dejanjem. Bolehal je dolgo časa in slednjič podlezel neizprosni smrti. Zapustil je več omoženih hčera in sina, gosp. **Frana Lebana**, vodje poštnega urada na goriškem kolodvoru, ki sluje kot zvest rodoljub slovenski! — Naj mu sveti večna luč!

Slavnostno kronanje podobe Matere Božje pri sv. Justu. Tukajšnji poluslužbeni italijanski list javlja, da se bode v nedeljo dne 20. septembra t. l. vršilo v stolni cerkvi pri sv. Justu kronanje kipa Matere Božje na izredno slovesen način. Te slavnosti da se udeleži več visokih cerkvenih dostojanstvenikov, n. pr.: kardinal-nadškof msgr. Svampa iz Bolonje, Ljubljanski knezoškof msgr. dr. Missia, goriški knezonadškof msgr. dr. Zorn, poreški škof msgr. dr. Flapp, škof Teodosiopolski dr. Glavina in drugi. Isti list pravi, da bode stolna cerkev tržaška tem povodom izredno sijajno okrašena, potrebne preproge itd. izposodijo se v Bolonji. Popoldne te slavnosti bode slovesna procesija.

Uradna „Wiener Abendpost“ je priobčila lep članek v pozdrav carski dvojici ruski. Med drugim piše: „Narodi monarhije sočutstvujejo s cesarsko dvojico avstrijsko, koja pozdravlja najpriščneje visoke goste od severa“. Nadalje piše uradni list o svojstvih ruskega carja in povdarja, da se ideje istega popolnoma strinjajo z idejami cesarja Frana Josipa I. Iz tega soglasja zlasti je nastalo sedanje prijateljstvo med obema vladarjema. Obisk carjev znači slavo v miru.

Izlet „Sokola“ v Devin je odložen vsled nepredvidjenih zaprek. Novi dan izleta se prijavi o pravem času.

Vaje pešpolkov št. 87 in 97. Pešpolk št. 87, tržaške posadke, odpeljal se je dne 26. t. m. s posebnim vlakom iz Postojne na Krško. Tam ostane do 29. t. m. in zatem se poda v Celje, kjer ostane na vajah do 7. septembra. — Puljski pešpolk št. 97 odšel je dne 26. iz Rakeka na Krško. Za nadaljnje vaje tega pešpolka velja isto, kar je odrejeno za pešpolk št. 87.

Čudni odnošaji v Pulju. Kakor javljajo iz Pulja, so ponočni razgrajalci tam poslednji čas jako pogumni, kajti dobro vedo, da se jim ne zgodi nič zlega, ker — jih nimajo kam zapreti. Po noči od poslednje nedelje na ponedeljek prijeli so stražarji par takih ponočnjakov in jih spremili na stražnico, toda od tam morali so jih takoj izpustiti, ker so — vsi zapori prenapolnjeni. Lepo je to! Kaj pa bi se zgodilo, ako bi Puljskim stražarjem, denimo, padel v roko koji ptiček, ki je, recimo, položil kako nedolžno petardo na okno koje vojašnice? Ali porečejo tudi v takem slučaju: „Imeli smo ga ali morali smo ga izpustiti, ker ga nismo imeli kam zapreti?“ Zares čudni odnošaji.

Prvo mesto slovenščini! Pišejo nam iz Ljubljane: Dne 24. t. m. je prinesel „Slov. Narod“ jako umesten članek pod tem naslovom, vendar dvomim, da bo imel kak vspeh. „Vlada postavlja na prvo mesto nemški, na drugo slovenski napis. V drugih kronovinah se postopa drugače. V Pragi so na vseh uradih in tudi na drž. železnici napisi najprej češki, potem nemški. Deloma se tudi kranjska deželna vlada uklanja takemu načelu, namreč na razglasilih, katera se nabijajo javno. Na teh razglasilih zavzema navadno (?) slovenščina prvo mesto, nemščina pa drugo. Tako mora biti povsod na Kranjskem“. Tako piše „Sl. N.“ V Pragi vlada seveda drugače postopa nego v nas, ker Čehi kažejo večjo odločnost in večje spoštovanje do svojega jezika, kakor odločilni narodni krogi v nas. Naj omenim samo dva fakta, ki žalostno pričata o tem.

Deželna brambovska vojašnica nosi še vedno samo nemški napis. Deželni zbor je sicer — če se ne motim — sklenil na predlog g. dr. Tavčarja, ki je strogo grajal postopanja dež. odbora, da se napravi tudi slovenski napis. G. dr. Tavčar je deželni odbornik — in na vojašnici pa še vedno samo nemški napis. Čudo!

Na mestnih voglih so prilepljeni veliki lepaki, katere je dal nalepiti mestni magistrat. Ni mi znano, je-li odločuje o jezikovni prednosti gospod župan ali — Tirolec-sluga, g. Kališa, ki prileplja lepake, zakaj na vseh voglih je na prvem mestu nemški „Kundmachung“ in potem šele „Razglas zastran statističnih ovedeb zasebnih nastavlencev“. Ako tako preziramo svoj jezik Slovenci sami, kako moremo potem resno zahtevati od nam nasprotne vlade?

Slavni dež. odbor kranjski in slavni magistrat ljubljanski: prvo mesto slovenščini!!

Iz Črnegakala nam pišejo: Od vseh krajev naše domovine se čita v cenjenem Vašem listu, kakó so proslavljali predvečer rojstnega dne našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. Nekoliko zamujeno sicer, pa vendar uljudno prosim Vas, sprejmite v cenjeno „Edinost“ par vrstic tudi o slavnosti, ki se je vršila pri nas istim veselim povodom.

Ko je solnce zatonilo, začel je biti plat zvona po starodavnem običaju v znak zločnosti vaščanov. Zatem so zagrmeli topiči, na kar so se začeli zbirati vaščani pod lipo pri cerkvi med pritokovanjem lepo ubranih zvonov. Ko je videl vaški župan, g. Josip Andrijašič, da so zbrani vsi, je vzel kupico napolnjeno z domačo kapljico in je napil najprej našemu presvetlemu cesarju, potem pa vzajemnosti avstrijskega Slovanstva. Po tem lepem govoru je zaoril krepki trikratni „živio“, topiči so pokali, in prasketali in plapolali so umeteljni ognji gori nad vasjo, pri starem taboru, a pevci so zapeli cesarsko himno pod vodstvom g. Dragotina Mahniča, tukajšnjega učitelja. Temu je sledilo več govorov in napitnic, posebno je gosp. Dragotin Šiško vič se svojim govorom navduševal poslušalce in je povdarjal lepo slogo med vaščani, izrekši nado, da vsi ostanemo zvesti sinovi naroda slovenskega in zvesti podaniki našemu presvetlemu cesarju Fran Josipu I. Pevci so zapeli mnogo pesmi, med istimi tudi oni v nemajojbi „U boj!“

Jako lepo je bil razsvetljen stan našega g. poštarja, Dragotina Šiško vič a. Tudi tu so pokali topiči in so švigale rakete v zrak. Ta rodoljub je povabil pevce na svoj stan in ob zvokih lepe slovenske pesmi se je razvila lepa slavnost, ki je trajala do pozno v noč. Način, kakor smo proslavili predvečer rojstnega dne našega presvetlega cesarja, nam ostane v prijetnem spominu še dolgo časa. Vse za cesarja in za narod!

Poplava Trsta z laškimi delavci. Te dni smo omenili, da je došlo 56 delavcev iz Italije v Trst, ki so bili najeti za pripravljavna dela za zgradbo plavžev pri Škednju. Takrat izrazili smo svoje uverjenje, da je ta prva četa le početek prave poplave Trsta z talijanskimi delavci na škodo domačinom. In nismo se zmotili, kajti že je prijavljeno, da pride v kratkem v Trst še 300 delavcev iz Italije, ki bodo kopali zemljo za zgradbo industrijalnega podvzvetja, koje zasnuje — industrijalna družba kranjska. Ali ga res ni v Avstriji merodajnega faktorja, ki bi se potegnil za avstrijske podanike, koje potiska v stran italijanska špekulacija?

Trgatev po Istri in Dalmaciji. Službeno javljajo o stanju vinogradov po Istri in Dalmaciji: Iz Istre prihajajo zelo neugodna poročila o stanju vinogradov. Isti so mnogo trpeli vsled neprestanega deževja in vsled mraza, deloma tudi vsled peronospore. Trgatev obeča zatorej slabo. Nasprotno pa prihajajo iz Dalmacije trajno ugodna poročila ter se je nadejati tam povoljne letine.

Letošnji izlet društva „Pravnika“ je namenjen v Divačo, in sicer se bode vršil dne 6. septembra t. l. Ta kraj se je izbral zaradi tega, ker daje priliko osobito pravnikom iz Primorja in Istre udeležiti se izleta in seznaniti se z društveniki, ki pridejo od kranjske in štajerske strani. Vabljen je ta kraj tudi zaradi prirodnih znamenitosti, škocijanskih jam in divaške vilenice, katere si pri tej priliki lahko ogledajo izletniki. Do sedaj so se vsi „Pravnikovi“ izleti jako dobro obnesli in se jih vsi udeležniki radi z veseljem spominjajo.

Dvombe ni, da tudi letošnji izlet v Divačo privabi lepo število pravnikov, kateri preživé v kolegijalni družbi nekoliko zabavnih ur. Iz programa smo naprošeni priobčiti naslednje: Skupni odhod iz Ljubljane bode v nedeljo dne 6. septembra zjutraj ob 6. uri z brzovlakom, ki potoma vsprejme pravnike iz Notranjske in Reke ter pride v Divačo ob 8. uri 21 min. Od tržaške in goriške strani pridejo izletniki v Divačo ob 9. uri 14. min., iz Istre pa ob 9. uri 10 min. Po malem predjužniku v kolodvorski restavraciji odidejo ali se odpeljejo izletniki v pičlo uro oddaljene škocijanske jame, katere bodo primerno razsvetljene. Popoldne ob polu 2. uri bode skupni obed v kolodvorski restavraciji. Po obedu si izletniki lahko ogledajo divaško okolico osobito pa vilenico. Tisti večer odide poštni vlak proti Trstu, oziroma Gorici ob 7. uri 52 min., proti Ljubljani in Reki ob 9. uri 43 min. in proti Istri ob 8. uri 8 min. Ta program kaže, da se dan izleta dá vrlo izkoristiti; prilika pa je tudi podati se iz Divače kam naprej proti morju, ker je dne 8. septembra praznik, na kar se je „Pravnikov“ odbor oziral, določujoč po naročilu društvenega shoda dan in kraj izleta.

„Pravnikov“ izlet v Divačo. Ker je treba poprej vedeti, koliko se jih udeleži skupnega obeda v kolodvorski restavraciji, blagovoli naj vsakdor svojo udeležbo naznaniti najkasneje do srede, dne 2. septembra t. l. pri blag. gosp. Dukiču, c. kr. okr. sodniku v Sežani ali pa pri podpisaneu podpredsedniku društva „Pravnika“. P. n. gg. ljubljanskim društvenikom se dopošlje posebna oznanila na.

Za odbor: Dr. D. Majaron.

Zopet potres v Ljubljani. Po noči od 24. na 25. t. m. okolu 1. ure, pojavila sta se v jedni sekundi dva ne baš jaka sunka. Zažvenkljale so šipe, tu pa tam je padla koja podoba raz zid, toda ta najnovejši potres ni povzročil nikakoršne škode. Velika večina prebivalstva ga niti občutila ni.

Vihar na Dunaju. Včeraj popoldne pojavil se je na Dunaju strašen vihar, ki je povzročil mnogo škode na poslopih in nasadih. Neko 70letno gospó je ubila debela veja, koje je odtrgal vihar raz drevo in treščil v istem trenutku mimoidoči ženski na glavo. Mnogo oseb ranila je raz strehe padajoča opeka. Tudi na okrasbah, prirejenih za vsprejem ruske carske dvojice, napravil je vihar prilične škode toda kar je veter populil in raztrgal, popravili so že sinoč.

Tedeneka statistika tržaška. V tednu od 16. do 22. t. m. rodilo se je v tržaški občini 62 zakonskih otrok (32 možkih, 30 ženskih) in 12 nezakonskih (5 možkih, 7 ženskih). Razven teh bili so 4 mrtvorojeni. — V isti dobi umrlo je 81 oseb (29 možkih in 52 ženskih). Z ozirom na število prebivalstva, računano na 161.886 ljudij, nevšteví vojaštva, pride 26 02 mrličev na vsakih 1000 duš, ako računamo povprečno umrljivost na leto na podlagi števila umrlih prejšnjega tedna. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 2 slučaja škrlatice, 1 sl. dávice, 8 sl. jetike, 7 sl. vnetja sôpnih organov, 1 samomor itd.

Novo vrste maščevanje. Neki mizar v Pizku na Češkem dobil je dne 26. t. m. škatljo po pošti. Odprši jo, švignil je — gad v mizarja. Le-ta imel je vendar toliko pričujočnosti duha, da je treščil žival ob stroj, da je obležala v omotici. Strl ji je glavo. Sodi se, da je mizarju poslal gada neki vajenec (kojega je bil mizar spodil zaradi tatvine), hoté se na ta način maščevati na bivšem svojem mojstru.

Baratieri se ponuja za posredovalca med Italijo in Menelikom! „Giornale del Polesine“ javlja iz Rima: Baratieri se hoče vrniti v Afriko! Ta vest glasi také neverojetna, da bi jo sleherni smatral kakor izmišljotino, da jo ne bi bili potrdili v ministerstvu samem kakor resnično. Baratieri je namreč pisal iz Tridenta ministerskemu predsedniku Rudiniju in vojnemu ministru generalu Pellouxju, prošé, da naj bi se njemu, Baratieriju, poveril nalog, da se poda v Afriko, pogajati se z Menelikom zaradi miru z Italijo. V dveh dolgih pismih razložil je Baratieri vzroke in naštel svojstva, ki ga po njegovim menenju — delajo sposobnega za tako težko opravilo. Ni treba pripomniti, da mu italijanska vlada niti odgovorila ni.

Italijan o osvoboditvi italijanskih ujetnikov. Bivši dopisnik na afričanskem bojišču, Serao, od

